

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2018. gada 5. novembrī Nr.1-8/30

V. E. Valsts prezidentam
Raimondam Vējonim
info@president.lv

*Par likuma "Grozījums Darba likumā" nodošanu otrreizējai
caurlūkošanai*

Augsti godājamais Vējoņa kungs!

Vēršos pie Jums ar aicinājumu nodot likumu "Grozījumi Darba likumā" (likumprojekta Nr. 1252/Lp12) otrreizējai caurlūkošanai.

Latvijas Republikas Saeima (turpmāk arī – Saeima) 2018. gada 1. novembrī 3. lasījumā pieņēma likumu "Grozījumi Darba likumā" (likumprojekta Nr. 1252/Lp12)¹.

Ar šo likumu Saeima ir mainījusi darba tiesisko attiecību ietvaros līdz šim pastāvošo piemaksu kārtību par virsstundu darbu.

Līdz šim Darba likuma 68. panta pirmā un otrā daļa paredzēja, ka darbinieks, kas veic virsstundu darbu vai darbu svētku dienā, saņem piemaksu ne mazāk kā 100 procentu apmērā no viņam noteiktās stundas vai dienas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, — ne mazāk kā 100 procentu apmērā no akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu. Darba koplīgumā vai darba līgumā var noteikt lielāku piemaksu par virsstundu darbu vai darbu svētku dienā.

Ar 2018. gada 1. novembrī pieņemtajiem grozījumiem Darba likuma 68. pants tika papildināts ar trešo daļu šādā redakcijā: "(3) Ar ģenerālvienošanos, kas noslēgta atbilstoši šā likuma 18. panta ceturtajai daļai un paredz būtisku valsts noteiktās minimālās darba algas vai stundas algas likmes paaugstināšanu nozarē, piemaksas apmēru par virsstundu darbu var noteikt mazāku par šā panta pirmajā daļā noteikto, bet ne mazāku kā 50 procentu apmērā no darbiniekam noteiktās stundas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, - ne mazāku kā 50 procentu apmērā no noteiktā akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu."

Vēlos vērst Jūsu uzmanību uz vairākiem aspektiem, kas liecina ne vien par pieņemtā likuma neatbilstību pamattiesībām, bet arī par tā neatbilstību labai likumdošanas praksei.

¹ Sk.

[http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/webAll?SearchView&Query=\(\[NumberTxt\]=1254\)&SearchMax=0&SearchOrder=4](http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/webAll?SearchView&Query=([NumberTxt]=1254)&SearchMax=0&SearchOrder=4)

Pirmkārt, likums "Grozījumi Darba likumā" (likumprojekta Nr. 1252/Lp12) tā pieņemšanas gaitā ir tapis, saduroties diviem krasi pretējiem viedokļiem. Šī likuma pieņemšanas nepieciešamību vairāku mērķu labad uzturēja Ekonomikas ministrija kā likuma virzītāja, kuru atbalstīja Labklājības ministrija un valdības sociālie partneri - Latvijas Darba devēju konfederācija un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība. Un otru viedokli par šā likuma iespējamo neatbilstību pamattiesībām pauda liela daļa Latvijas uzņēmēju, kuru intereses pārstāv Latvijas Tirdzniecības un Rūpniecības kamera un Ārvalstu investoru padome Latvijā, kā arī tiesībsargs un Saeimas Juridiskais birojs.

Kā atzīts Satversmes tiesas judikatūrā, ja tiesību normas pieņemšanas procesā ir norādīti argumenti par tās iespējamo neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām vai Satversmes tiesas judikatūrai attiecīgajā jautājumā, tad likumdevējam šie argumenti ir jāizvērtē².

Vēlos vērst uzmanību, ka, lai arī darbs pie minētā likuma Saeimas Sociālo un darba lietu komisijā sākās šī gada jūnijā, no komisijas puses tas bija formāls. Darbs komisijas sēdēs raksturojams vairāk kā minēto personu mutisku un rakstisku viedokļu apmaiņa un šo viedokļu uzklaušanās.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka citu institūciju veiktais izvērtējums neatbrīvo Saeimu no pienākuma pašai izvērtēt attiecīgo jautājumu³.

Neskatoties uz to, ka Satversmes tiesas judikatūra paredz aktīvu likumdevēja (deputātu) iesaistīšanos likumprojektu izvērtēšanā, konkrētā likuma pieņemšanā Saeima ieturēja pasīvu nostāju, patstāvīgi nevērtējot ne likuma mērķus, nevērtējot izvēlētos nodarbināto tiesību ierobežošanas līdzekļus, kā arī nevērtējot, vai ir citi – nodarbināto tiesības mazāk ierobežojoši risinājumi. Lai arī Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāja vairākkārtīgi apgalvoja, ka organizēs darba grupu kompromisu meklēšanai, diemžēl šī iecere tā arī palika nerealizēta. Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas izvērtējums aprobežojās ar vairākkārtīgu rakstveida atzinumu pieprasīšanu, t.sk. arī par deputāta E.Putras iesniegto alternatīvo priekšlikumu par virsstundu apmaksas kārtību, kas palika bez pilnvērtīgas likumdevēja debates.

Šāda likumdevēja rīcība neatbilst labas leģisprudences principiem. Uzskatu, ka debates trūkums pēc būtības par sabiedrībai nozīmīgu jautājumu konkrētajā gadījumā ir iemesls, lai atgrieztu likumu otrreizējai caurlūkošanai.

Otrkārt, pieņemtais likums paredz darbinieku tiesisko interešu pasliktināšanu, salīdzinot ar spēkā esošo tiesisko regulējumu.

Darbinieku tiesisko interešu pasliktināšana šī likuma ietvaros ir saskatāma divos aspektos, proti, vienlīdzības principa tvērumā (Satversmes 91. pants) un tiesību uz atbilstošu samaksu tvērumā (Satversmes 107. pants).

Šajos aspektos vērtējot pieņemto likumu, jāsecina, ka, lai arī ar ģenerālvienošanās noslēgšanu nozarē un minimālās mēneša darba algas būtisku pieaugumu daļai no attiecīgajā nozarē nodarbināto darbinieku ekonomiskā situācija kopumā varētu uzlaboties, tomēr tas atteicas tikai uz tiem darbiniekiem, kuriem līdz attiecīgās ģenerālvienošanās noslēgšanai, ir bijusi noteikta minimālā alga. Savukārt tie darbinieki, kuru atalgojums pirms ģenerālvienošanās noslēgšanas ir bijis augstāks par tajā paredzēto minimālo atalgojumu, ģenerālvienošanās noslēgšanas rezultātā papildu algas pieaugumu nesaņems. Taču arī uz šiem darbiniekiem attieksies nosacījums, ka turpmāk piemaksa par virsstundu darbu var būt piecdesmit procenti līdzšinējo simts procentu vietā. Tādējādi šīs kategorijas darbinieku kopējā darba samaksa samazināsies, tā kā samaksa par virsstundu darbu ietilpst darba samaksas tvērumā. Tas nozīmē, ka pieņemtais likums daļu darbinieku⁴ nostādīta nelabvēlīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar citiem nozares darbiniekiem, tādējādi ierobežojot šo personu Satversmes 91. pantā un 107. pantā noteiktās pamattiesības.

² Sk., Satversmes tiesas 2009. gada 15. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2008-36-01 15.1. punktu

³ Sk., piemēram, Satversmes tiesas 2009. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2009-01-01 11.3. punktu.

⁴ Jāatzīmē, ka likuma pieņemšanas gaitā nav noskaidrotas šādu darbinieku skaitliskās aplēses.

Tāpat vēršu uzmanību, ka Satversmes tiesa 2018. gada 15. maija spriedumā Nr. 2017-15-01, salīdzinot nodarbinātos saistībā ar virsstundu darbu, atzina, ka salīdzināmā situācijā atrodas visi nodarbinātie, kuriem noteiktais darba laiks pārsniedz normālo darba laiku⁵. Vēlos uzsvērt, ka to nozaru darbiniekiem, kurās ir noslēgta ģenerālvienošānās par minimālās darba samaksas būtisku palielinājumu, tiks noteikta samazināta atlīdzība par virsstundu darbu pretstatā citu nozaru darbiniekiem, uz kuriem tāpat kā līdz šim tiks attiecināts Darba likuma 68. panta pirmajā daļā noteiktais piemaksas par virsstundu darbu apmērs. Tātad šiem darbiniekiem attiecībā uz piemaksu par virsstundu darbu tiks piemērots atšķirīgs – nelabvēlīgāks – regulējums, tādējādi ierobežojot tiem Satversmes 91.pantā paredzētās tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi.

Par to, ka šis likums neatbilst Satversmes 91. panta un 107. pantam tā pieņemšanas procesā pamatoti ir norādījis arī Saeimas Juridiskais birojs 2018. gada 4. jūnija atzinumā Nr.111.13/1-102-12/18 un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera 2018. gada 11. jūnija vēstulē Nr.2018/553.⁶ Lūdzu ņemt vērā šos atzinumus, vērtējot šī likuma nodošanu otrreizējai caurlūkošanai.

Treškārt, jāuzsver, ka no cilvēktiesību viedokļa darbinieks salīdzinājumā ar darba devēju tiek uzskatīts par sociāli vājāku personu, proti, tādu personu, kam papildus nepieciešama īpaša tiesiska aizsardzība. (..) darbinieks – atrodas ekonomiskajā ziņā vājākā pozīcijā⁷. Tādēļ Latvijai saistošie starptautiskie cilvēktiesību standarti paredz valstij pienākumu: 1) respektēt to pamattiesību aizsardzības līmeni, kādu persona jau bauda; 2) aizsargāt pastāvošo ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību līmeni; 3) raudzties, lai maksimāli pieejamo resursu ietvaros šo tiesību baudīšana tiktu pakāpeniski nodrošināta aizvien pieaugošā līmenī; 4) atturēties no tādiem pasākumiem, kas bez rūpīga izvērtējuma⁸ un attaisnojuma pazeminātu līdz šim nodrošināto tiesību apjomu⁹.

Vēlos uzsvērt, ka pieņemto Darba likuma grozījumu pamatojums¹⁰, un arīrdzan likuma pieņemšanas gaitā Ekonomikas ministrijas vēstulē Nr.2.13.8.1-/2018/2685 un Latvijas darba devēju konfederācijas šā gada 11. jūnija vēstulē Nr.2-9/87 papildu sniegtā informācija, nenoņem šaubas par tiesību normas satversmību.

Šajā sakarā vēlos norādīt, ka Latvijā noteiktās minimālās algas kontekstā (ja pēc būtiska palielinājuma tā aizvien ir mazāka par vidējo algu tautsaimniecībā) piemaksas par virsstundu darbu 100% apmēru joprojām saglabā taisnīgu līdzsvaru darba tiesisko attiecību ietvaros.

Citu Eiropas Savienības valstu (Skandināvijas valstu, Vācijas u.c.) pieredzes un risinājumu salīdzinājums ar Latviju šajā sakarā nav ne korekts, ne iespējams. Jāņem vērā, ka ģenerālvienošānās noslēgšana paredz darba ņēmēja interešu uzlabošanu, nevis pasliktināšanu¹¹. Ar šo grozījumu Darba likumā valsts pasliktinās darba ņēmēju¹² tiesiskās intereses, it īpaši Latvijas sociālās realitātes ietvaros.

⁵ Sk. sprieduma 18.punktu, http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2017/05/2017-15-01_Spriedums.pdf

⁶ Sk. atzinumus uz 1.lasījumu

[http://titania.sacima.lv/LIVS12/sacimalivs12.nsf/webAll?SearchView&Query=\(\[NumberTxt\]=1254\)&SearchMax=0&SearchOrder=4](http://titania.sacima.lv/LIVS12/sacimalivs12.nsf/webAll?SearchView&Query=([NumberTxt]=1254)&SearchMax=0&SearchOrder=4)

⁷ Sk. Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 15.punktu.

⁸ Attiecībā uz konkrētā priekšlikuma izvērtēšanu, tiesībsarga skatījumā, pēc analogijas ir iespējams attiecināt Satversmes tiesas atziņu, kura ir izteikta, vērtējot likumā noteiktās piespiedu nomas maksas apmēra atbilstību Satversmei, atzina, ka likumdevēja rīcībā jau likumdošanas procesā ir jābūt pietiekamiem materiāliem, ja nepieciešams, pētījumiem un analīzei, kas pamatotu attiecīgā ierobežojuma atbilstību Satversmei un Satversmes tiesas judikatūrai. Sk. Satversmes tiesas 2018. gada 12. aprīļa sprieduma lietā Nr.2017-17-01 22.3. punktu.

⁹ Sk. Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General comment No. 23 (2016) on the right to just and favorable conditions of work (article 7 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights), para. 52, sk. https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=E%2fC.12%2fGC%2f23&Lang=en

¹⁰ Sk., likumprojekta "Grozījums Darba likumā" (nr.1254/Lp12) anotāciju, <http://titania.sacima.lv/LIVS12/sacimalivs12.nsf/0/896EF74C6121B4C8C225828A0021BF85?OpenDocument>

¹¹ Sk. Darba likuma 6. pantu.

¹² Pamattiesību tvērumā darba ņēmēju atzīts par sociāli vājāku personu salīdzinājumā ar darba devēju, sk. Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 15.punktu.

Ja nozares mērķis ir palīdzēt valstij izskaust ēnu ekonomiku un negodprātīgus nozares uzņēmējus tirgū, tad Darba likums jau šobrīd paredz iespēju to darīt, slēdzot ģenerālvienošanos. Ja valsts uzskata, ka ar ģenerālvienošanās noslēgšanu nozare var nākt talkā ēnu ekonomikas apkarošanā un godīgas konkurences veicināšanā, tad valstij uzņēmēji ir jāatbalsta ar citiem līdzekļiem, piemēram, ar nodokļu atvieglojumiem, nevis uz darba ņēmēju interešu rēķina. Tāpat izvirzīto mērķi – ierobežot ēnu ekonomiku un izskaust “aplokšņu algas” būvniecības un citās nozarēs – var sasniegt citiem darba ņēmēju intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, piemēram, nosakot bargākus sodus par “aplokšņu algu” maksāšanu un citiem likuma pārkāpumiem, veicot pastiprinātu un mērķtiecīgāku kontroli u.tml.

Šādi aspekti nav vērtēti kā problēmas risinājums.

Ar cieņu

tiesībsargs

J. Jansons

Koņuševskis, 67201412

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

Latvijas Tirdzniecības
un rūpniecības
kamera

Latvijas uzņēmēju balss
un atbalsts kopš 1934.gada!

Rīgā

Latvijas Valsts prezidentam
Raimondam Vējoņa kungam
Pils laukumā 3, Rīgā, LV-1900
info@president.lv

Rīgā, 2018. gada 7. novembrī

Nr. *2018/1048*

**Par likumprojektu
"Grozījums Darba likumā" (Nr. 1254/Lp12)**

Augsti godātais Vējoņa kungs!

Saeima 2018. gada 1. novembrī trešajā lasījumā atbalstīja likumprojektu "Grozījums Darba likumā" (Nr. 1254/Lp12) (turpmāk - Likumprojekts). Likumprojekts paredz grozīt Darba likuma 68. pantu, nosakot, ka gadījumā, ja darbinieks tiek nodarbināts nozarēs, kurās ir noslēgta generālvienošānās, piemaksa par virsstundām paredzama ne mazāk kā 50% apmērā. Likumprojektā paredzēts, ka pārējās tautsaimniecības nozarēs piemaksas par virsstundu darbu tiek saglabātas 100% apmērā.

LTRK ir aktīvi iesaistījusies Likumprojekta virzībā, iebilstot pret šādas virsstundu apmaksas kārtības noteikšanu Darba likumā. LTRK iebildumi pamatoti ar tiesiskā regulējuma iespējamu neatbilstību Satversmes 107. pantam, kas paredz darbinieka tiesības uz veiktajam darbam atbilstošu samaksu, kā arī Satversmes 91. panta pirmajā teikumā nostiprinātajam vienlīdzības principam. Tāpat Saeimas atbalstītā Likumprojekta redakcija LTRK ieskatā ir pretrunā Darba likuma 6. panta pirmajai daļai, kurā noteikts, ka nav spēkā tādi darba koplīguma (tai skaitā nozares ģenerālvienošānās) noteikumi, kuri pretēji normatīvajiem aktiem pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli. Lal arī atbildīgās Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas sēdēs izskanējusi argumentācija, ka darbinieku tiesisko nevienlīdzību novērsīs Likumprojekta nosacījumi, kas paredz samazinātu virsstundu apmaksas pieļaujamību tikai tādās nozarēs, kurās ir noslēgta ģenerālvienošānās, paredzot būtiski augstāku minimālo algu, LTRK ieskatā tas neizslēdz šādas tiesību normas antikonstitucionalitātes risku. Ģenerālklausulas "būtiski augstāku minimālo algu" iekļaušana Darba likumā LTRK ieskatā nav pietiekama garantija norādīto konstitucionālo risku izslēgšanai. Pirmkārt, būtiski augstākas minimālās algas jēdziens nedod garantiju paredzamam minimālās pieaugumam konkrētā apmērā. Otrkārt, nekonkretizēta algas pamatdaļas pieauguma gadījumā netiek izslēgta darbinieka stāvokļa pasliktināšanās, nesaņemot virsstundu apmaksu tādā pašā apmērā kā citās tautsaimniecības nozarēs. Uz Likumprojektā paredzētā regulējuma trūkumiem norādījis arī Latvijas Republikas tiesībsargs. Tiesībsargs savā 2018. gada 4. jūnija vēstulē Nr.1-8/19¹ Latvijas Republikas Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai uzsvēris, ka šāda iniciatīva ir cieši saistīta ar biedrības "Latvijas Būvuzņēmēju partnerība" darba ple ģenerālvienošānās noslēgšanas būvniecības nozarē, kā rezultātā, pieņemot Likumprojektu

¹ Latvijas Republikas tiesībsarga 2018.gada 4.jūnija vēstule Nr.1-8/19. Pieejams:
<http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/D4BD28EFB18FE9D7C22582A2003E0A22?OpenDocument>

attiecīgajā redakcijā, tiku piejauta būvniecības nozarē nodarbināto, kuri veic virsstundu darbu, nostādīšana nelabvēlīgā situācijā nekā citās nozarēs virsstundu darbu strādājošie.

LTRK jau iepriekš norādījusi, ka Latvijas konkurētspēju ievērojami ietekmē kvalificēta darba spēka trūkums, kā arī zemi darba spēka produktivitātes rādītāji, tamdēļ nepieciešams noteikt virsstundu piemaksas apmēru 50% apmērā no stundas vai dienas algas likmes visās tautsaimniecības nozarēs. Piemaksu par virsstundu darbu apmēru samazināšana ir izšķirošs un būtisks priekšnosacījums konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšanai un tā nosakāma 50% apmērā pēc iespējas ātrāk. Ievērojot minēto, LTRK jau savā 2018. gada 10. jūlija vēstulē Nr.2018/634 Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai sniegusi Darba likuma 68. panta redakcijas kompromisa priekšlikumu, ar kuru Darba likums tiktu grozīts tādā veidā, ka virsstundu apmaksu 50% apmērā tiek noteikta par pirmajām divām virsstundām, turpmākajās virsstundās saglabājot apmaksu pašreizējā apmērā. Minētais priekšlikums izslēgtu riskus atšķirīgas attieksmes aizlieguma iespējamam pārkāpumam, kā arī garantētu Latvijas konkurētspējas veicināšanu Baltijas un starptautiskā mērogā. Būtiski, ka arī Latvijas Republikas tiesībsargs šo likumprojektu ir atzinis par Latvijas Republikas Satversmei atbilstošu alternatīvu risinājumu, kas neietver nevienlīdzības riskus.

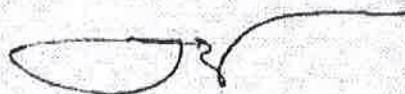
Vēršam Jūsu uzmanību, ka uzņēmējus apvienojošās organizācijas – Latvijas Darba devēju konfederācija (turpmāk – LDDK), Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk – FICIL) un LTRK jau kopš 2012. gada ir rosinājušas samazināt virsstundu darba apmaksu visos tautsaimniecības sektoros, nosakot to 50% apmērā. Iepriekš minēto LTRK priekšlikumu atbalstīja FICIL, kā arī LDDK norādīja uz nepieciešamību samazināt pašreiz Darba likuma 68. pantā noteikto 100% virsstundu piemaksas apmēru, to diferencējot atkarībā no virsstundu skaita. Arī publiskajā sektorā Darba likumā paredzētie virsstundu darba apmaksas noteikumi neatbilst faktiskajai situācijai un budžeta iespējām. Minēto apliecina diskusijas sabiedriskajā telpā par medicīnas personāla nodarbinātības jautājumiem sākot ar 2019.gada 1.janvāri, kad stāsies spēkā Satversmes tiesas spriedums, kas atceļ "pagarināto normālo darba laiku". Tāpēc virsstundu apmaksas samazinājums ir nepieciešams ne tikai privātajā, bet arī publiskajā sektorā.

Ievērojot minēto, LTRK aicina Valsts prezidentu neizsludināt minēto Likumprojektu un atgriezt to Saeimā otrreizējai caurlūkošanai, lai novērstu Likumprojekta antikonstitucionalitātes riskus, kā arī nodrošinātu darba ņēmēju pamattiesību ievērošanu.

Pielikumā:

- 1) LTRK 2018.gada 18.maija vēstules Nr. 2018/499 "Par likumprojektu "Grozījums Darba likumā"" kopija uz 3 lapām;
- 2) LTRK 2018.gada 10.jūlija vēstules Nr. 2018/634 "Par grozījumiem Darba likumā" kopija uz 2 lapām;
- 3) LTRK 2018.gada 13.septembra vēstules Nr.2018/825 "Par Darba likuma 68.panta redakciju" kopija uz 3 lapām;
- 4) LTRK 2018.gada 23.oktobra vēstules Nr.2018/980 "Par likumprojektu "Grozījums Darba likumā" Nr.1254/Lp12 kopija uz 2 lapām.

Ar cieņu,
Valdes priekšsēdētājs

Jānis Endziņš

Jānis Lielpēteris
janis.lielpeteris@chamber.lv/67201105

Latvijas Tirdzniecības
un rūpniecības
kamera

Latvijas uzņēmēju balss
un atbalsts kopš 1934.gada!

Rīgā

2018.gada 18.maijā

Nr. 2018/499

Latvijas Republikas Saeimas
Sociālo un darba lietu komisijas
Priekšsēdētājam A.Barčam kundzei

Latvijas Republikas Saeimas
Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas
Priekšsēdētājam R.Naudiņam kungam

Par likumprojektu "Grozījums Darba likumā"

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk - LTRK) ir rūpīgi iepazīsinies ar Ekonomikas ministrijas Par likumprojektu "Grozījums Darba likumā" un pauž sekojošu viedokli:

Ka Latvijas lielākā uzņēmēju organizācija LTRK nevar atbalstīt Ekonomikas ministrijas iniciēto grozījumu Darba likumā, kas ir bez pirmšķietamas pievienotās vērtības darba devējiem un darba ņēmējiem. Uzskatām, ka rosinātais grozījums nav saderīgs ar likumprojekta anotācijā norādīto mērķi – veicināt nozares ģenerālvienošanos noslēgšanu, nodrošinot ēnu ekonomikā dominējošās "aplokšņu algas" ierobežošanu.

Vienlaikus likumprojekta anotācija būtu pilnveidojama - **tā nesatur informāciju par to, kādu ietekmi likumprojekts atstātu uz tiem godprātīgajiem nodokļu maksātājiem, kuriem ir spēkā esoši uzņēmumu koplīgumi, kuros ir regulēts jautājums par virsstundu apmaksu.** Protī, likumprojekta anotācija neietver un nesniedz skaidrojumu, kuram no

koplīgumiem ir augstāks juridiskais spēks, un kura koplīguma noteikumi būtu piemērojami pretrunu gadījumā - uzņēmuma koplīguma vai nozares ģenerālvienošānās noteikumi.

No likumprojekta nepārprotami izriet, ka privilīģētā situācijā attiecībā uz virsstundu darba apmaksu tiek nostādīti tie uzņēmēji, kuri līdz šim nav maksājuši darbaspēka nodokļus pilnā apmērā, jo uzņēmumi un nozares, kurās tiek veikti visi nodokļu un valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi, nespēj nodrošināt "būtisku minimālās algas paaugstinājumu", kas ir priekšnoteikums zemākas piemaksas likmes piemērošanai.

LTRK Padome un LTRK biedri vienprātīgi ilgstoši ir norādījuši uz Latvijas uzņēmumu konkurētspēju ierobežojošo situāciju un ēnu ekonomikai labvēlīgo augsni, ņemot vērā to, ka kaimiņvalstīs - Lietuvā, Igaunijā - piemaksa par virsstundām jau šobrīd ir 50% apmērā, turpretī Latvijā - 100% apmērā. Tā rezultātā godprātīgie uzņēmumi Latvijā ir nekonkurētspējīgi ne vien Baltijas reģionā, bet būtiski cieš salīdzinot ar tiem uzņēmumiem, kuri vispār neuzrāda virsstundas, ņemot vērā, ka 100% piemaksa ir augsta un nesamērīga.

Ņemot vērā, ka šobrīd gan uzņēmēju (darba devēju) organizācijas, gan ārvalstu investori¹ signalizē, ka Latvijas konkurētspēju ievērojami ietekmē kvalificēta darba spēka trūkums, kā arī zemi darba spēka produktivitātes rādītāji, uzskatām par nepieciešamu noteikt virsstundu piemaksas apmēru 50% apmērā no stundas vai dienas algas likmes visās nozarēs. Uzskatām, ka piemaksu par virsstundu darbu apmēru samazināšana ir izšķirošs un būtisks priekšnosacījums konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšanai un tā nosakāma 50% apmērā pēc iespējas ātrāk.

Papildus vēršam uzmanību, ka ne visos gadījumos ir iespējama nozares ģenerālvienošānās noslēgšana, jo darba devēji un darbinieki nav apvienojušies organizācijās, turklāt, Latvijā ir ne mazums tādu multifunkcionālu uzņēmumu, kuri darbojas vairākās nozarēs.

Izprotot būvniecības nozares problemātiku un augsto ēnu ekonomikas īpatsvaru tajā, un nepieciešamību pēc nozares koplīguma (ģenerālvienošānās), vēršam uzmanību, ka jau šobrīd nozarei ir iespējas normatīvo aktu noteiktajā kārtībā šādu vienošanos slēgt un šādu

¹ FICIL Sentiment Index 2017, <http://www.sseriga.edu/en/centres/csb/sentiment-index/>

iniciatīva ir tikai atbalstāma. Tomēr neuzskatām, ka tikai vienas nozares specifiskām vajadzībām būtu nepieciešams noteikt motivējošus instrumentus, kas patiesībā ir būtiski un nepieciešami visām tautsaimniecības nozarēm un nebūtu sasaistāmi ar ģenerālvienošanās slēgšanu.

Savukārt brīdī, kad piemaksa par virsstundām būs noteikta konkurētspējīgā apmērā, proti, ne augstāka par 50%, tad rosināt diskutēt par iespēju noteikt iespēju paredzēt vēl zemāku virsstundu piemaksu sliekšni tieši tiem, kam nozarē noslēgta ģenerālvienošanās. Tādejādi tiktu sasniegts arī priekšlikuma anotācijā noteiktais mērķis - veicināt nozaru ģenerālvienošanās slēgšanu. Turklāt, ģenerālvienošanās būtu risināmi jautājumi ne tikai par virsstundu apmaksu, bet arī citi nodarbinātības aspekti, piemēram, darba laika organizācija utt.

Vienlaikus norādām, ka arī Ekonomikas ministrijas paspārnē pulcētā un kūrētā Tautsaimniecības padome (kurā pārstāvēta arī Latvijas Darba devēju konfederācija un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība) 23.februāra sēdē lēmusi, ka nevar paust viennozīmīgu atbalstu Ekonomikas ministrijas priekšlikumam grozījumam Darba likumā un ka jāturpina skatīt un vērtēt iespējamās konkurētspējas (tostarp produktivitātes) celšanas risinājumus, aptverot un risinot jautājumus par sociālo atbildību, darba izmaksām, virsstundu apmaksu, apdrošināšanas polisēm un izglītību.

Nemot augstāk minēto, LTRK aicina atgriezties un turpināt diskusiju ar uzņēmējiem par virsstundu piemaksas apmēra pazemināšanu līdz 50% apmēram no stundas vai dienas algas likmes visās nozarēs, nesaistot to ar ģenerālvienošanās noslēgšanas faktu.

Ar cieņu
valdes priekšsēdētājs

J.Endziņš

Līva Šteinberga
67225595/liva.steinberga@chamber.lv

Latvijas Tirdzniecības
un rūpniecības
kamera

Latvijas uzņēmēju balss
un atbalsts kopš 1934.gada!

Rīgā

Latvijas Republikas Saeimas
Sociālo un darba lietu komisijas
priekšsēdētājam A.Barčas kundzei
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1811
socijala.komisija@saeima.lv

2018.gada 10.jūlijā
Nr. 212/639

Par grozījumiem Darba likumā

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTKK) atkārtoti izsaka priekšlikumus un iebildumus par likumprojektu "Grozījums Darba likumā" (TA-850; Nr. 1254/Lp12), kas paredz grozījumus Darba likuma 68.pantā, un kas Saeimā jau ir pieņemts pirmajā lasījumā.

LTKK ieskatā Darba likuma 68.panta papildināšana ar trešo daļu Ekonomikas ministrijas piedāvātajā redakcijā nav atbalstāma gan ekonomisku, gan juridisku apsvērumu dēļ, uz ko LTKK ir norādījis savā 2018.gada 10.jūnija atzinumā Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai.

Ievērojot nepieciešamību uzlabot tiesisko regulējumu attiecībā uz virsstundu darba apmaksu, LTKK izsaka priekšlikumu samazināt virsstundu darba apmaksu visiem darbiniekiem, neatkarīgi no tā, kurā nozarē darbinieki tiek nodarbināti, un neatkarīgi no tā, vai attiecīgajā nozarē ir noslēgts nozares koplīgums jeb ģenerālvienošāns.

Piedāvājam izteikt Darba likuma 68.pantu šādā redakcijā:

„68.pants. Piemaksa par virsstundu darbu vai darbu svētku dienā

(1) Darbinieks, kas veic virsstundu darbu par pirmajām divām virsstundām, kas veiktas virs dienas normālā darba laika saņem piemaksu ne mazāk kā 50 procentu apmērā, bet par katru nākamo virsstundu ne mazāk kā 100 procentu apmērā no viņam noteiktās stundas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, - attiecīgi ne mazāk kā 50 procentu vai 100 procentu apmērā no akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu.

(2) Ja darbiniekam noteikta summētā darba laika uzskaitē un pārskata periods ir viens mēnesis, darbinieks, kas veic virsstundu darbu, par pirmajām 20 virsstundām, kas veiktas virs pārskata periodā noteiktā normālā darba laika saņem piemaksu ne mazāk kā 50 procentu apmērā, bet par katru nākamo virsstundu ne mazāk kā 100 procentu apmērā no viņam noteiktās stundas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, - attiecīgi ne mazāk kā 50 procentu vai 100 procentu apmērā no akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu.

(3) Ja darbiniekam noteikta summētā darba laika uzskaitē un pārskata periods ir ilgāks par vienu mēnesi, darbinieks, kas veic virsstundu darbu, par pirmajām 20 stundām, kas veiktas virs vidēji kalendārajā mēnesī noteiktā normālā darba laika, saņem piemaksu ne mazāk kā 50 procentu apmērā, bet par katru nākamo virsstundu - ne mazāk kā 100 procentu apmērā no viņam noteiktās stundas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, - attiecīgi ne mazāk kā 50 procentu vai

100 procentu apmērā no akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu. Šādā gadījumā piemaksu par virsstundu darbu aprēķina un izmaksā pārskata perioda beigās.

(4) Darbinieks, kas veic darbu svētku dienā, saņem piemaksu ne mazāk kā 100 procentu apmērā no viņam noteiktās stundas vai dienas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, — ne mazāk kā 100 procentu apmērā no akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu.

(5) Darba koplīgumā vai darba līgumā var noteikt lielāku piemaksu par virsstundu darbu vai darbu svētku dienā.”

Ja Likumprojekts tiks virzīts tādā redakcijā, kādā tas pieņemts Saeimā 1.lasījumā, Darba likumā veiktās izmaiņas nevelcinās darba tiesību regulējuma konkurētspēju Baltijas un Eiropas Savienības valstu kontekstā, kā arī radīs juridiskus riskus sakarā ar likumprojekta iespējamu neatbilstību Latvijas Republikas Satversmei.

Ar cieņu,
valdes priekšsēdētājs

Jānis Endziņš

Jānis Lielpēteris
janis.lielpeteris@chamber.lv/67201105

Latvijas Tirdzniecības
un rūpniecības
kamera

Latvijas uzņēmēju balss
un atbalsts kopš 1934.gada!

Rīgā

Latvijas Republikas Saeimas
Sociālo un darba lietu komisijas
priekšsēdētājam A.Barčal

2018. gada 13. septembrī
Nr. 2018/865

Par Darba likuma 68.panta redakciju

LTRK ir iepazinusies ar Latvijas Republikas tiesībsarga 2018.gada 6.septembra atzinumu Nr.1-8/27 "Par LTRK priekšlikumu uz likumprojektu "Grozījums Darba likumā" (1254/Lp12)" 2.jasījumu"; Labklājības ministrijas 2018.gada 10.septembra atzinumu Nr.31-06/1516 "Par likumprojektu "Grozījums Darba likumā" (1254/Lp12)"; Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) 2018.gada 11.septembra atzinumu Nr.2-9/135 "Par grozījumiem Darba likumā". Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK) pārstāvji, ievērojot Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas 2018.gada 5.septembrī nolemtu, 2018.gada 10.septembrī ir organizējuši konsultāciju procesu, lai skaidrotu LTRK priekšlikuma saturu un uzklautu ierosinājumus attiecībā uz iespējamiem redakcionāliem ierosinājumiem.

No Latvijas Republikas tiesībsarga atzinuma izriet, ka LTRK priekšlikums no vienlīdzības principa viedokļa ir pieļaujams, bet paredz darbinieku tiesisko interešu ierobežošanu (pasliktināšanu), salīdzinot ar spēkā esošo tiesisko regulējumu.

Labklājības ministrijas un LDDK atzinumos norādīts, ka LTRK priekšlikums ir līdzīgs Latvijas Darba devēju konfederācijas 2014.gadā iesniegtajam priekšlikumam, kā arī Labklājības ministrijas virzītajam likumprojektam, kas 2018.gada 12.aprīļa NTSP sēdē netika atbalstīts, jo tika nolemts virzīt izskatīšanai Saeimā Ekominikas ministrijas sagatavoto likumprojektu, kas pieņemts 1.jasījumā (1254/Lp12).

Nemot vērā Labklājības ministrijas izteikto lūgumu detalizētāk paskaidrot LTRK iesniegtā priekšlikuma 68.panta 3.daļas piemērošanas kārtību par virsstundu aprēķinu summētā darba laika gadījumā, kā arī ievērojot 2018.gada 10.septembra iesāktā pušu tikšanās laikā pārrunāto, kā arī iepriekš uzskatītajos atzinumos ietvertos viedokļus, LTRK sniedz skaidrojumu par tās iesniegto priekšlikumu:

1) LTRK 2018.gada 10.jūlijā piedāvātā redakcija Darba likuma 68.pantam ir tapusi jau 2014.gadā, kā pamatoti norādīts LDDK atzinumā. 68.panta redakcija par virsstunda piemaksas apmēra samazināšanu ir vairākkārt apspriesta ekspertu darba grupā Labklājības ministrijā, piedaloties Valsts Darba inspekcijas un nevalstisko organizāciju (Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, LDDK, Ārvalstu investoru padomes) pārstāvjiem. LTRK piedāvātā redakcija nebūtiski atšķiras, salīdzinot ar 2018.gada 12.aprīļa NTSP sēdē Labklājības ministrijas virzīto priekšlikumu. LTRK priekšlikumā 68.panta trešā daļa būtībā paredz, ka summētās darba laika uzskaites gadījumā virsstundas tiek uzskaitītas un apmaksātas ceturkšņa griezumā. LTRK priekšlikums paredz, ka, summētā darba laika gadījumā, summe ceturksnī nostrādātās virsstundas un tad tās aprēķina uz vidēji vienā ceturkšņa mēnesī nostrādātajām virsstundām, un tikai pirmajām 20 virsstundām mēnesī piemēro 50% piemaksu, bet sākot ar 21.virssundu – 100% piemaksu.

2) Izstrādājot LTRK piedāvāto 68.panta redakciju, ir ņemti vērā ne tikai tādi apsvērumi kā tautsaimniecības izaugsme un konkurētspējas veicināšana ar kaimiņvalstīm – Lietuvu, Igauniju, Poliju u.c. Eiropas Savienības valstīm, bet arī vērtēta darbinieku tiesību aizsardzība. Pirmkārt, Latvijā, ņemot vērā spēkā esošo regulējumu par 100% piemaksu par virsstundu darbu, vairumā gadījumu virsstundas vispār netiek uzskaitītas un apmaksātas, tāpēc virsstundu piemaksas apmēra samazināšana radītu priekšnoteikumu virsstundu apmaksai plašākam darbinieku lokam, nekā tas ir šobrīd. Otrkārt, darba devējus pārstāvošās organizācijas piekrit LBAS paustajam viedoklim, ka ikvienam darba devējam ir jānodrošina pietiekošs uzņēmumā strādājošo skaits, un ka nepieciešami saprātīgi pasākumi virsstundu apjoma ierobežošanai. Ievērojot minēto, LTRK priekšlikumā paredzēts, ka darbiniekiem, kam ir noteikta normālā darba laika uzskaitē, virsstundu piemaksas apmērs jau ar trešo virsstundu dienā ir 100%; darbiniekiem, kuriem noteikta summētā darba laika uzskaitē, sākot ar 21.stundu mēnesī, virsstundu piemaksa nosakāma 100% apmērā.

3) LTRK piedāvātā redakcija, salīdzinot ar Saeimas 1.lasījumā pieņemto redakciju, ir samērīgāka un labvēlīgāka darbinieku interesēm arī tajās nozarēs, kurās ir vai tiktu noslēgtas ģenerālvienošanās, jo Saeimas 1.lasījumā pieņemtā redakcija paredz piemaksu noslēgtas ģenerālvienošanās gadījumā 50% apmērā attiecībā uz visām nostrādātajām virsstundām, neliecinot nostrādāto virsstundu skaitu. Minēto apliecina 1.pielikumā pievienotais piemērs.

4) LTRK norāda, ka tās piedāvātā 68.panta redakcija (jo īpaši panta trešās daļas saturs) ir apskatāms kopsakarā ar citām Darba likuma normām, piemēram:

- Darba likuma 68.panta otro daļu, kas saglabāta arī LTRK priekšlikumā kā piektā daļa, un paredz, ka darba koplīgumā vai darba līgumā var noteikt lielāku piemaksu par virsstundu darbu vai darbu svētku dienā;

- Darba likuma 136.panta otro daļu, kas paredz, ka virsstundu darbs ir pieļaujams tikai gadījumā, ja darbinieks un darba devējs par to vienojušies rakstveidā;

- Darba likuma 140.panta trešo daļu, kas noteic, ka darbinieks un darba devējs darba līgumā var vienoties par pārskata perioda ilgumu, taču ne ilgāku par trim mēnešiem, bet darba koplīgumā — ne ilgāku par 12 mēnešiem (tātad, LTRK piedāvātā redakcija par virsstundu apmaksu summētā darba laika ietvaros nav iespējama bez vienošanās ar darbinieku vai arodbiedrību).

5) Ievērojot Labklājības ministrijas pārstāvja izteiktos priekšlikumus, paužam gatavību precizēt Darba likuma 68.panta trešās daļas redakciju, ja Saeimas Sociālo un darba lietu komisija lemtu konceptuāli atbalstīt šādu priekšlikumu.

Vienlalkus LTRK pilnībā pievienojas arī LDDK paustajam viedoklim, ka abi priekšlikumi neizslēdz viens otru.

Pielikumā:

- 1) Virsstundu aprēķina salīdzinājums uz 1 lapas.

Ar cieņu,

LTRK valdes priekšsēdētājs

Jānis Endziņš

Virsstundu aprēķina salīdzinājums

<p>Piemērs, pieņemot, ka darbiniekam ir noteikta bruto alga - 1500 EUR/mēnesī jeb stundas likme 9.38 EUR (pieņemot, ka salīdzinājumā norādītajā mēnesī ir 160 h).</p> <p>Darbinieks un darba devējs rakstiski vienojas, ka vienu darba dienu darbinieks strādās 4 virsstundas</p>	
Saeļmas 1.lasījumā pieņemtais grozījumu projekts	LTRK priekšlikums
<p>Gadījumā, ja darbinieks tiek nodarbināts nozarē, kurā ir noslēgta ģenerālvienotības vienošanās, piemaksa par 4 virsstundām (un visām turpmākajām virsstundām) paredzēta - 50% apmērā, pārējās nozarēs - piemaksas 100% apmērā.</p> <p>Nozarē, ar noslēgtu ģenerālvienotības vienošanos, atlīdzība kopā par visām 4h virsstundām: $4h \times (9.38 + 50\% \text{ piemaksa } 4.69) = 56.28 \text{ EUR}$</p> <p>Papildus maksājamas darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas</p>	<p>Visās nozarēs piemaksa par tikai pirmajām 2 virsstundām - 50% apmērā, piemaksa par nākamajām 2 virsstundām - 100% apmērā</p> <p>Piemaksas aprēķins - par pirmajām 2h: $2h \times (9.38\text{EUR} + 50\% \text{ piemaksa } 4.69 \text{ EUR}) = 28.14 \text{ EUR/}$ par pirmajām divām stundām par nākamajām 2h - $2h \times (9.38 + 9.38) = 37.52 \text{ EUR/}$ par nākamajām divām stundām</p> <p>Kopā atlīdzība ar visām 4 virsstundām kopā - 65.66 EUR</p> <p>Papildus maksājamas darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas</p>

Latvijas Tirdzniecības
un rūpniecības
kamera

Latvijas uzņēmēju balsis
un atbalsts kopš 1934.gada!

Rīgā

2018. gada 23. oktobrī
Nr. 2018/780

Visām Saeimas deputātu frakcijām
Pie frakcijām nepiederošiem deputātiem
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1811
saeima@saeima.lv

Par likumprojektu "Grozījums Darba likumā" Nr. 1254/Lp12

Saeimas Sociālo un darba lietu komisija (turpmāk – Komisija) 23. oktobra sēdē pirms trešā lasījuma apstiprināja likumprojektu "Grozījums Darba likumā" Nr. 1254/Lp12 (turpmāk – Likumprojekts). Komisijas atbalstītais Likumprojekts paredz grozīt Darba likuma 68. pantu, nosakot, ka gadījumā, ja darbinieks tiek nodarbināts nozarēs, kurās ir noslēgta ģenerālvienošānās, piemaksa par virsstundām paredzēta ne mazāk kā 50% apmērā. Likumprojektā paredzēts, ka pārējās tautsaimniecības nozarēs piemaksas par virsstundu darbu tiek saglabātas 100% apmērā.

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk – LTRK) Likumprojekta izskatīšanas gaitā ir iebildusi pret šādas virsstundu apmaksas kārtības noteikšanu Darba likumā. LTRK iebildumi pamatoti ar iespējamo darbinieku stāvokļa pasliktināšanu, jo šādas kārtības noteikšana varētu nonākt pretrunā Satversmes 107. pantam, kas paredz darbinieka tiesības uz veiktajam darbam atbilstošu samaksu, kā arī Satversmes 91. panta pirmajā teikumā nostiprinātajam vienlīdzības principam. Tāpat Komisijas atbalstītā Likumprojekta redakcija LTRK ieskatā ir pretrunā Darba likuma 6. panta pirmajai daļai, kurā noteikts, ka nav spēkā tādi darba koplīguma (tai skaitā nozares ģenerālvienošānās) noteikumi, kuri pretēji normatīvajiem aktiem pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli. Lai arī Komisijas sēdēs izskanējuši argumentācija, ka darbinieku tiesisko nevienlīdzību novērsīs Likumprojekta nosacījumi, kas paredz samazinātu virsstundu apmaksas pieļaujamību tikai tādās nozarēs, kurās ir noslēgta ģenerālvienošānās, paredzot būtiski augstāku minimālo algu, LTRK ieskatā tas neizslēdz šādas tiesību normas antikonstitucionalitātes risku. Ģenerālklausulas "būtiski augstāku minimālo algu" iekļaušana Darba likumā LTRK ieskatā nav pietiekama garantija norādīto konstitucionālo risku izslēgšanai. Pirmkārt, būtiski augstākas minimālās algas jēdziens nedod garantiju paredzamam minimālās pleaugumam konkrētā apmērā. Otrkārt, nekonkretizēta algas pamatdaļas pleauguma gadījumā netiek izslēgta darbinieka stāvokļa pasliktināšanās, nesaņemot virsstundu apmaksu tādā pašā apmērā kā citās tautsaimniecības nozarēs.

LTRK jau iepriekš norādījusi, ka Latvijas konkurētspēju ievērojami ietekmē kvalificēta darba spēka trūkums, kā arī zemi darba spēka produktivitātes rādītāji, tamdēļ nepieciešams noteikt virsstundu piemaksas apmēru 50% apmērā no stundas vai dienas algas likmes visās tautsaimniecības nozarēs. Piemaksu par virsstundu darbu apmēru samazināšana ir izšķirošs un būtisks priekšnosacījums konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšanai un tā nosakāma 50% apmērā pēc iespējas ātrāk. Vēršam Jūsu uzmanību, ka uzņēmējus apvienojošās organizācijas – Latvijas Darba devēju konfederācija (turpmāk – LDDK), Ārvalstu Investoru padome Latvijā (turpmāk – FICIL) un LTRK jau kopš 2012. gada ir rosinājušas samazināt virsstundu darba apmaksu

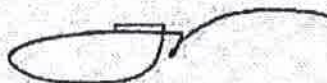
visos tautsaimniecības sektoros, nosakot to 50% apmērā. LTRK 10. jūlijā Saeimas Komisijai sniegusi kompromisa priekšlikumu, ar kuru tīktu grozīts Darba likuma 68. pants tādā veidā, ka virsstundu apmaksu 50% apmērā tiek noteikta par pirmajām divām virsstundām, turpmākajās virsstundās saglabājot apmaksu pašreizējā apmērā. Minēto piedāvājumu atbalstīja FICIL, kā arī LDDK norādīja uz nepieciešamību samazināt pašreiz Darba likuma 68. pantā noteikto 100% virsstundu piemaksas apmēru, to diferencējot atkarībā no virsstundu skaita.

Izskatot Likumprojektu Komisijā pirms trešā un galīgā lasījuma, atbalstu neguva deputāta E.Putras 16. oktobrī Komisijai sniegtais priekšlikums, kas paredz 50% virsstundu apmaksu visās tautsaimniecības nozarēs par pirmajām divām virsstundām, saglabājot līdzšinējo virsstundu apmaksas kārtību turpmākajās virsstundās. Deputāta priekšlikuma teksts pieejams Saeimas likumdošanas datu bāzē pie Likumprojekta "Grozījums Darba likumā" Nr. 1254/Lp12.¹

Ievērojot augstāk norādītos konstitucionālos riskus, nepieciešamību steidzami risināt darbaspēka pieejamības un produktivitātes problemātiku, kā arī nodrošināt Latvijas darba tirgus konkurētspēju Baltijas un starptautiskā mērogā, aicinām trešajā lasījumā atbalstīt deputāta E.Putras priekšlikumu par 50% virsstundu apmaksu visās tautsaimniecības nozarēs par pirmajām divām virsstundām, turpmākajās virsstundās saglabājot līdzšinējo virsstundu apmaksas kārtību.

Ar cieņu,

Valdes priekšsēdētājs

Jānis Endziņš

Jānis Lielpēteris

janis.lielpeteris@chamber.lv/67201105

¹ Saeimas deputāta E.Putras 2018.gada 16.oktobra vēstule Nr.111.8/3-48-12/18.
<http://tirania.saeima.lv/LIVS12/saeimallvs12.nsf/0/48B1496D0311CEE3C2258329002351AA?OpenDocument>

BĒRNU SLIMNĪCAS BĒRNU ĶIRURGU ARODBIEDRĪBA
reģistrācija Biedrību un nodibināju reģistrā ar Nr. 40008256663

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTAM
RAIMONDAM VĒJONIM
Valsts prezidenta kanceleja
Pils laukums 3, Rīga, LV1900

2018. gada 6. novembrī

Lūgums neizsludināt Saeimā 01.11.2018.
pieņemto likumu "Grozījums darba likumā"

2018. gada 1. novembrī Latvijas Republikas Saeima pieņēma grozījumus Darba likumā, kuri vērtējami kā nepārdomāti, cilvēktiesību ierobežojoši, kā arī tie ir būtiski pretrunā Latvijas Republikas Satversmes tiesas paustajām atzīņām.

Saeima 2018. gada 1. novembrī galīgajā lasījumā pieņēma grozījumus Darba likumā, kas paredz par virsstundu darbu maksāt 50%, ja tiek slēgta ģenerālvienošānās nozarē par atalgojumu.

Šajā sakarā 2018. gada 15. maijā Satversmes tiesa ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2017-15-01 "Par Ārstniecības likuma 53.¹ panta septītās daļas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 107. pantam".

Lieta ierosināta pēc Latvijas Republikas tiesībsarga pieteikuma. Pieteikuma iesniedzējs pārbaudes lietas ietvaros esot konstatējis, ka Ārstniecības likuma 53.¹ panta septītā daļa nesamērīgi ierobežo ārstniecības personāla tiesības saņemt atbilstošu atlīdzību par darbu pagarinātā normālā darba laika apstākļos, un saistībā ar to vērsies Satversmes tiesā.

Ņemot vērā to, ka sākotnēji apstrīdētā norma – Ārstniecības likuma 53.¹ panta septītā daļa – no likuma tika izslēgta, šajā spriedumā Satversmes tiesa atzīnusi, ka Ārstniecības likuma pārejas noteikumu 31. punkts, kas nosaka, ka, ja tiek noteikts pagarinātais normālais darba laiks, darba samaksu par darba laiku, kas pārsniedz Darba likumā noteikto normālo darba laiku, nosaka proporcionāli darba laika pieaugumam:

1) no 2018. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim — ne mazāk kā 1,20 noteikto stundas algas likmju apmērā; 2) no 2019. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim — ne mazāk kā 1,35 noteikto stundas algas likmju apmērā, vēl joprojām pēc būtības turpina uzturēt 53.¹ panta septītās daļas noteikto kārtību attiecībā uz pagarinātā normālā darba laika apmaksas likmi. Līdz ar to Satversmes tiesa nosprieda atzīt šo pantu par neatbilstošu Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un par spēkā neesošu no 2019. gada 1. janvāra.

Neskatoties uz šo Satversmes tiesas spriedumu, kas acīmredzami norāda, ka noteikt ārstniecības personālam samaksu par virsstundām zemāku par standarta likmi jeb 100% apmērā no noteiktās stundas algas likmes vai 100% apmērā no noteiktā akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu, ir prettiesiski un nepieļaujami, Saeima 3 lasījumos ir pieņēmusi grozījumus Darba likumā, ar kuriem papildina Darba likuma 68. pantu ar trešo daļu, nosakot, ka ar ģenerālvlēnošanas, kas noslēgta atbilstoši likuma 18. panta ceturtajai daļai un paredz būtisku valsts noteiktās minimālās darba algas vai stundas algas likmes paaugstināšanu nozarē, piemaksas apmēru par virsstundu darbu var noteikt mazāku par šā panta pirmajā daļā noteikto, bet ne mazāku kā 50 procentu apmērā no darbiniekam noteiktās stundas algas likmes, bet, ja nolīgta akorda alga, — ne mazāku kā 50 procentu apmērā no noteiktā akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu.

Šāda rīcība no Saeimas puses, proti, šo grozījumu pieņemšana savas pēdējās darba nedēļas pēdējā sēdē, šķietami steigā un nepārdomāti, ir neattaisnojama, un tās radītās sekas nav pieļaujamas. Šie Darba likuma grozījumi ir absolūti pretrunā Satversmei un Satversmes tiesas spriestajam, jo tiek pieļauta iespēja, ka ārstniecības personāls atkārtoti tiek pakļauts nepamatotai to tiesību ierobežošanai, liedzot šīm personām saņemt pienācīgu un Darba likumam atbilstošu samaksu par virsstundu darbu.

Šāda pieeja nav pieļaujama, ņemot vērā, ka ar 2019. gada 1. janvāri, pamatojoties uz minēto Satversmes tiesas spriedumu, tiks atcelts par Satversmi neatbilstošu atzītais Ārstniecības likuma pārejas noteikumu 31. punkts, taču divus mēnešus pirms tam pieņemti grozījumi, kas faktiski rada šķēršļus tam, lai situācija attiecībā uz ārstniecības personāla tiesībām saņemot vienlīdzīgu un atbilstošu samaksu par virsstundu darbu, neuzlabotos.

Jāvērš uzmanība, ka arī Latvijas Republikas tiesībsargs ir lūdzis šos grozījumus Darba likumā neizsludināt, nododot tos Saeimā otrreizējai caurlūkošanai, uzskatot, ka šādā veidā tiek nepamatoti aizskartas darba ņēmēju intereses, un izvirzīto mērķi – ierobežot ēnu ekonomiku un izskaust “aplokšņu algas” būvniecības un citās nozarēs – var sasniegt citiem līdzekļiem.

Tādējādi, pievienojoties Latvijas Republikas tiesībsarga norādītajam, jāatzīmē, ka ar šādu grozījumu ne vien nav efektīvi sasniezams izvirzītais mērķis, bet arī tiek aizskartas darba ņēmēju, tostarp ārstniecības personāla, likumīgās intereses.

Lūdzam Latvijas Valsts prezidentu neizsludināt Saeimā 2018. gada 1. novembrī pieņemto likumu “Grozījums darba likumā” un nodot to atpakaļ Saeimā otrreizējai caurlūkošanai.

Pielikumā: zvērināta advokāta orderis.

Ivo Klotiņš

zvērināts advokāts,

Bērnu slimnīcas bērnu ķirurģu arodbiedrības pilnvarotā persona

**DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA
ZĪMOGU**

Latvijas Zvērinātu Advokātu kolēģija

KLOTIŅI & SERĢIS, MERKEĻA 21, RTCA

Praktizēšanas vieta, adrese, tālrunis

Vienošanās Nr LĪDUMS

ORDERIS Nr 006591

2018 g. " 6. " NOVEMBRI

Advokātam I VO KLOTIŅAM

uzvārds

Uzdevums PĀRSTĀVĒT UN SNIEGT JURIDISKO PALĪDZĪBU

uzdevuma raksturs

BĒRNU SLIMNĪCAS BĒRNU KĪRURĢU ARODBIEDRĪBA

Persona, kam sniedz juridisko palīdzību

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Institūcijas nosaukums, kurā sniedzama juridiskā palīdzība

Orderi izsniedza _____

Z.v.

